

EUROREG

CENTRUM EUROPEJSKICH
STUDIÓW REGIONALNYCH I LOKALNYCH
UNIwersYTET WARSZAWSKI

Polityka spójności UE a rozwój i zróżnicowania regionalne w Polsce na tle krajów Unii Europejskiej

Dr hab. Maciej Smętkowski, prof. UW

Konferencja Terytorialne Efekty Polityk Unii Europejskiej

2 czerwca 2022

EUROREG, Uniwersytet Warszawski

Projekt NCN: Wpływ funduszy Unii Europejskiej na rozwój regionalny i lokalny Polski w świetle doświadczeń międzynarodowych

Cel prezentacji

Ocena wpływu Polityki Spójności UE na rozwój regionalny w Polsce

- a. Zróżnicowania w poziomie rozwoju
- b. Dynamika rozwoju regionów

Polityka Spójności a rozwój regionalny

Brak konkluzywności analiz dotyczących wpływu Polityki Spójności na zróżnicowania regionalne – przejście od badania ogólnego wpływu do analizy czynników warunkujących sukces interwencji (np. Fratesi, Wishlade 2017).

Problemy:

- Heterogeniczność interwencji (tematyczna, regionalna)
- Duże znaczenie kontekstu regionalnego (np. Bachtrögler et al. 2020), w tym jakości instytucji (np. Rodriguez-Poze, Kettere 2020)
- Istotne znaczenie kontekstu krajowego (np. Crescenzi, Guida 2020)
- Skala przestrzenna analiz: regiony vs. podregiony/funkcjonalne obszary miejskie (np. Percoco 2017)
- Bezpośrednie i pośrednie oddziaływanie interwencji (np. Berkowitz et al. (2020)
- Nakładający się wpływ innych interwencji, w tym Wspólnej Polityki Rolnej (np. Crescenzi et al. 2015).

Polityka Spójności w Polsce na tle inwestycji prywatnych i interwencji publicznej

Polityka Spójności wartość projektów (sumaryczna, nominalna):

2007-2013: 320 mld zł, w tym 222 mld dofinansowanie UE

2014-2020 (na koniec 2020): 225 mld zł, w tym 175 mld dofinansowanie UE

Nakłady inwestycyjne Polska ogółem (roczne):

2010: 217 mld zł, w tym publiczne 94 mld zł (43%)

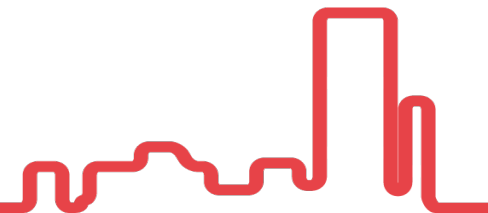
2020: 309 mld zł, w tym publiczne 112 mld zł (36%)

Skumulowana Polityka Spójności 2008-2015:

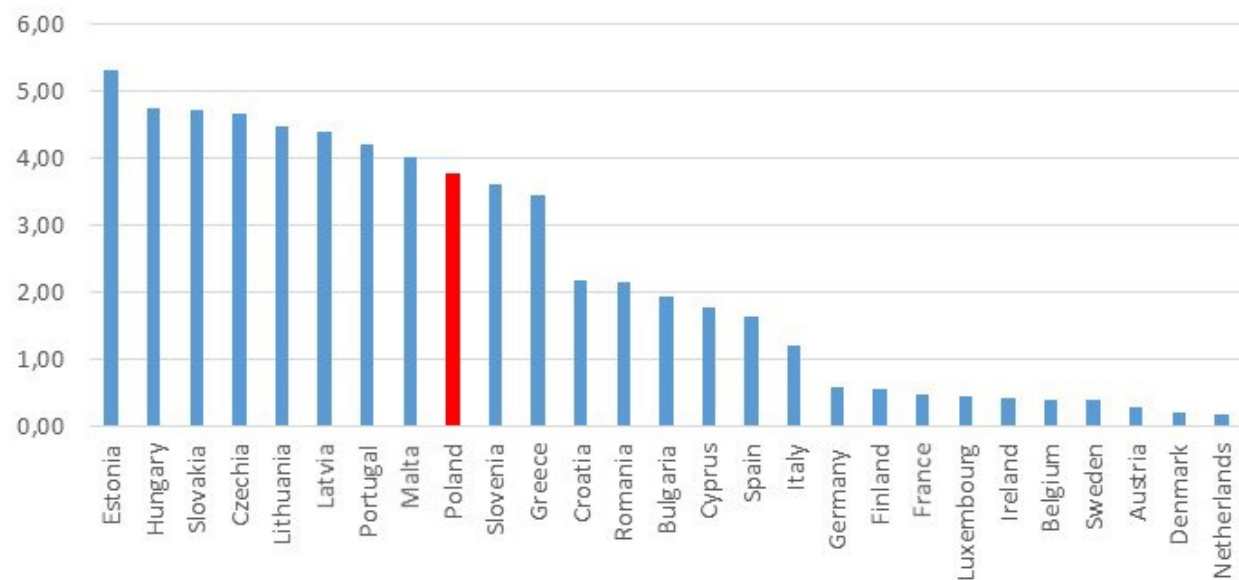
15% nakładów inwestycyjnych ogółem i

38% nakładów publicznych

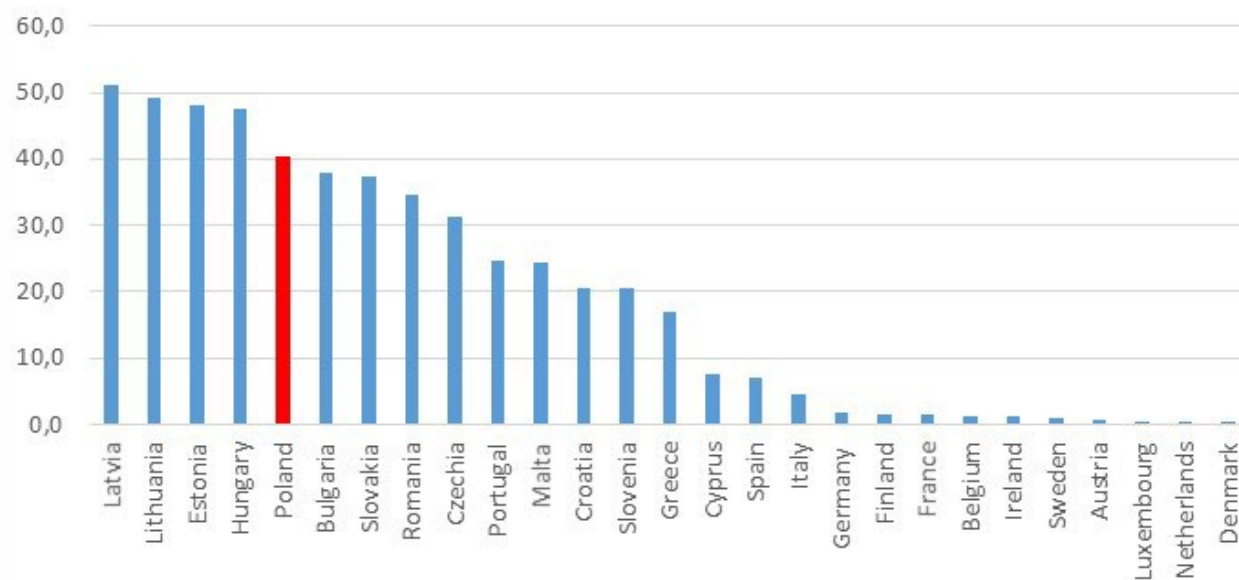
Polityka Spójności – alokacja na kraje członkowskie

Polityka Spójności 2007-2013 i 2014-2020 per capita
w tys. EUR

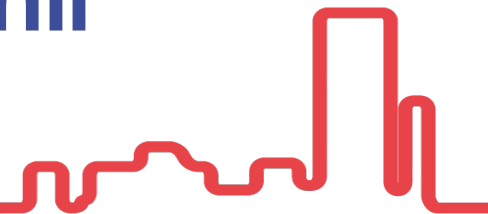

Polityka Spójności 2007-2013 i 2014-2020
jako % PKB z 2010 r.

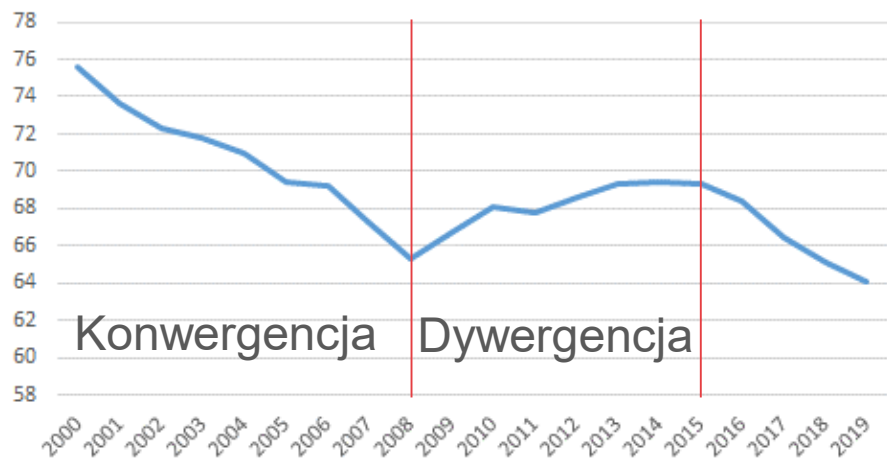
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych EC

Zróżnicowania poziomu PKB per capita w Unii Europejskiej

KRAJE

CV GDP per capita NUTS0 (bez UK)

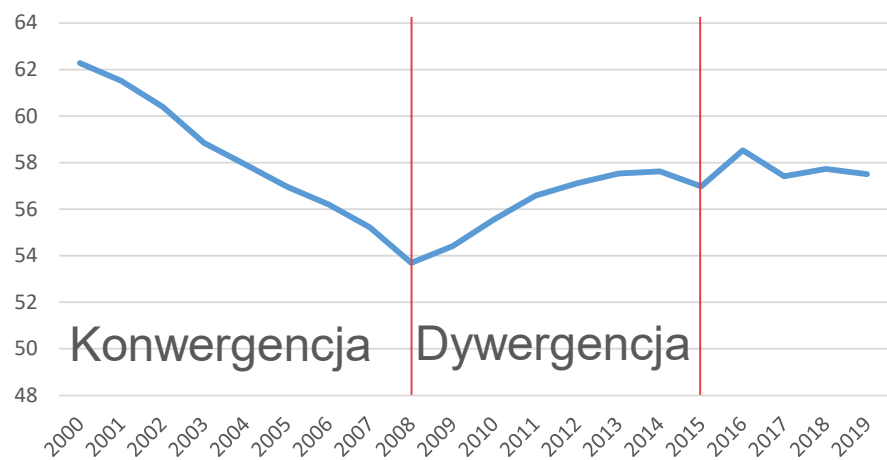

Zmiana zróżnicowań regionalnych w skali Unii Europejskiej jest pochodną dynamiki rozwojowej na poziomie krajowym:

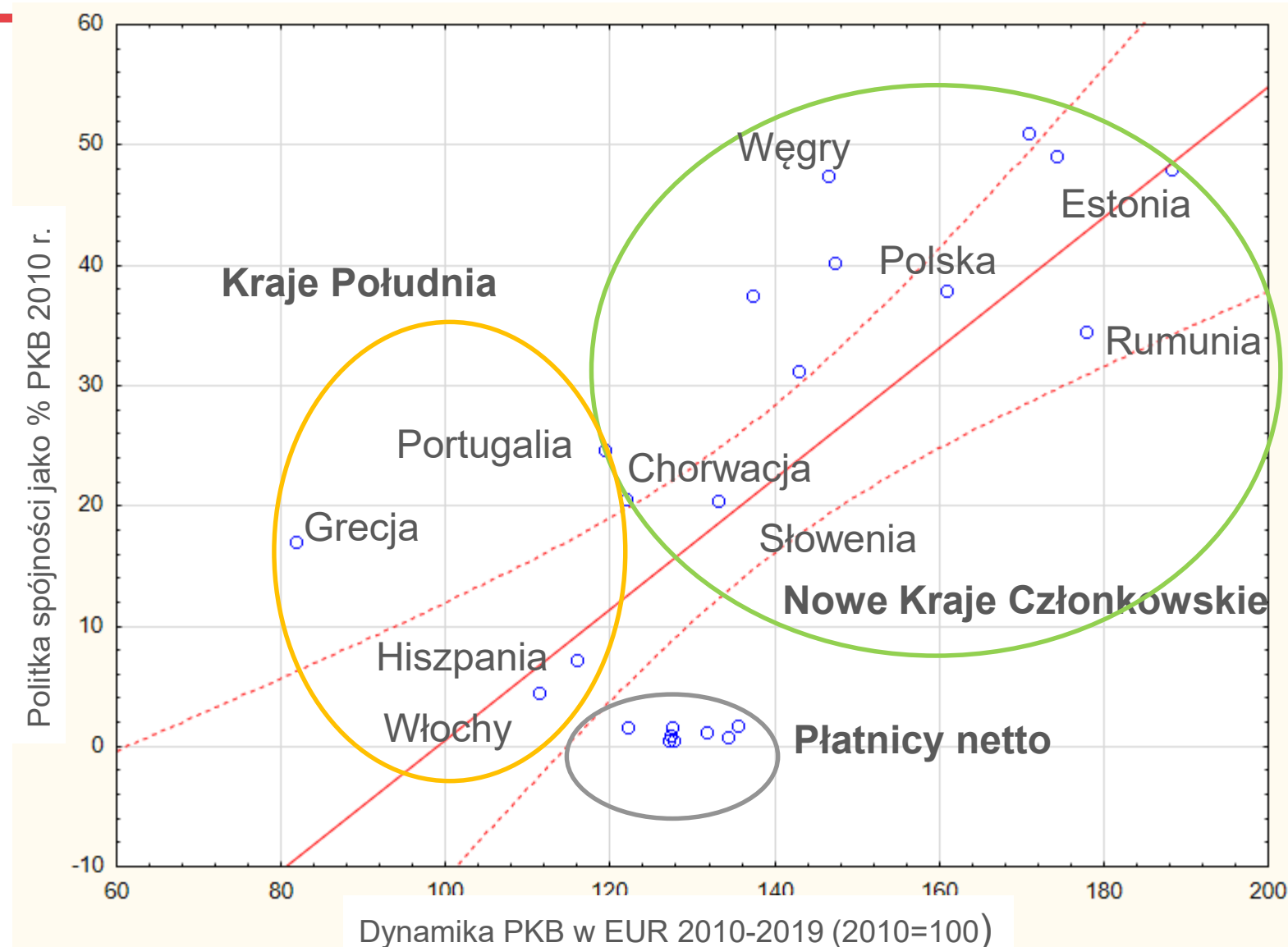
- a) Okres przed 2008 r.: szybki rozwój **nowych krajów członkowskich**, co skutkuje **regionalną konwergencją**
- b) Okres po 2008 r.: recesja, która uderza silnie **kraje południa Europy** skutkuje **dywergencją regionalną**
- c) Okres po 2015 r. **konwergencja krajowa**, ale zróżnicowania **regionalne stabilne**

PODREGIONY

GDP per capita EUR w NUTS 3 (EU27 bez UK)

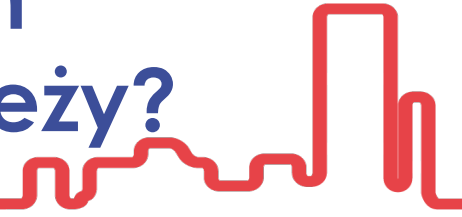
Zależność między dynamiką rozwoju kraju w EUR a udziałem Polityki Spójności w PKB

Pozorna zależność między dynamiką rozwoju na poziomie krajowym (%), a wielkością funduszy Polityki Spójności (udział w PKB)

Brak tej zależności w poszczególnych grupach krajów

Czy zmiana regionalnych zróżnicowań w ramach poszczególnych krajów po 2010 r. od czegoś zależy?

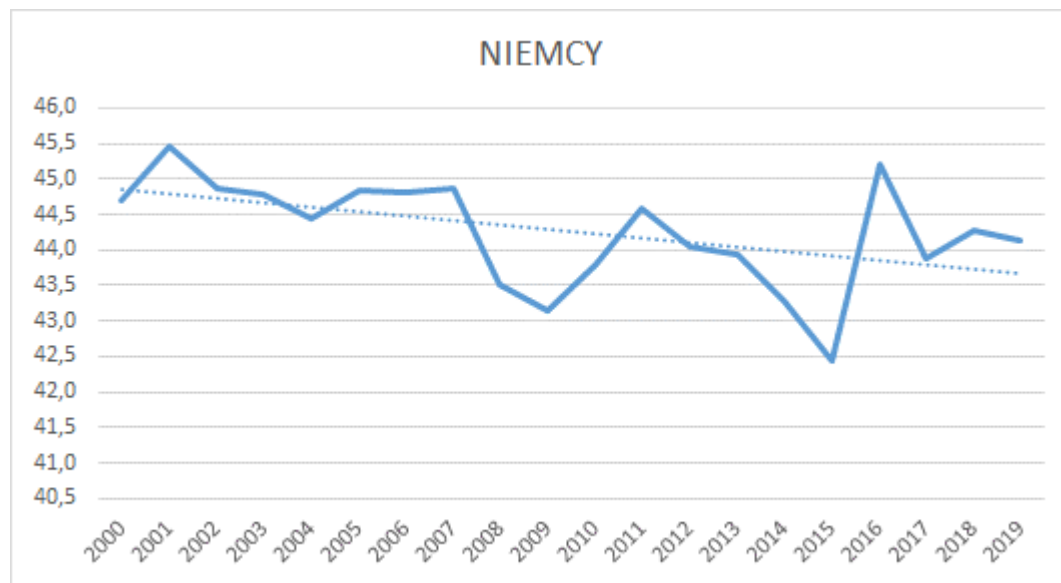
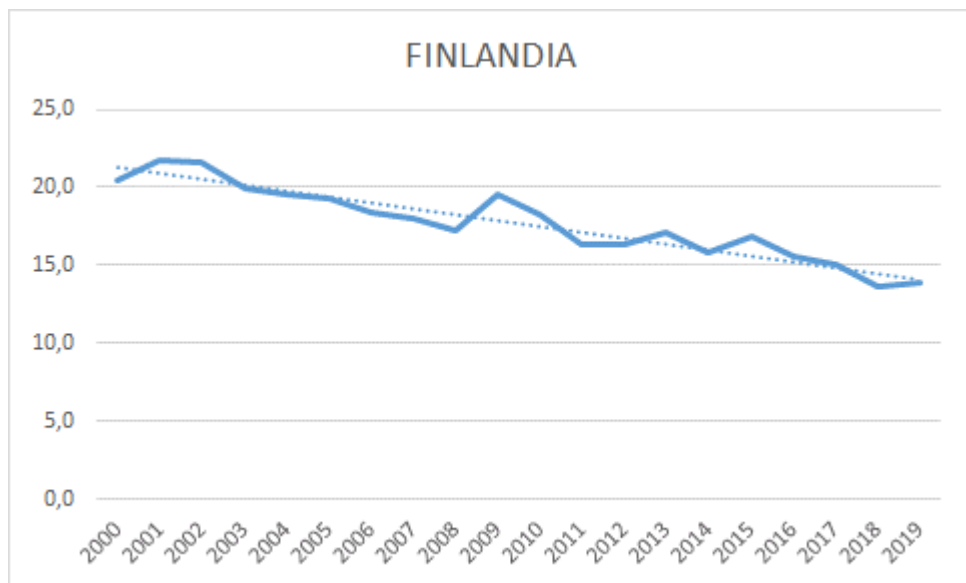
1. Poziom rozwoju krajów – nie ma wpływu
2. Dynamika rozwoju krajów – nie ma wpływu
3. Wielkość alokacji Polityki Spójności – nie ma wpływu

Do 2010 r. wpływ miał poziom rozwoju krajów – konwergencja krajów Europy Środkowo-Wschodniej (powiązana z wyższą dynamiką wzrostu PKB i większymi nakładami Polityki Spójności)

Obecnie różne ścieżki krajowe pod względem zróżnicowań regionalnych

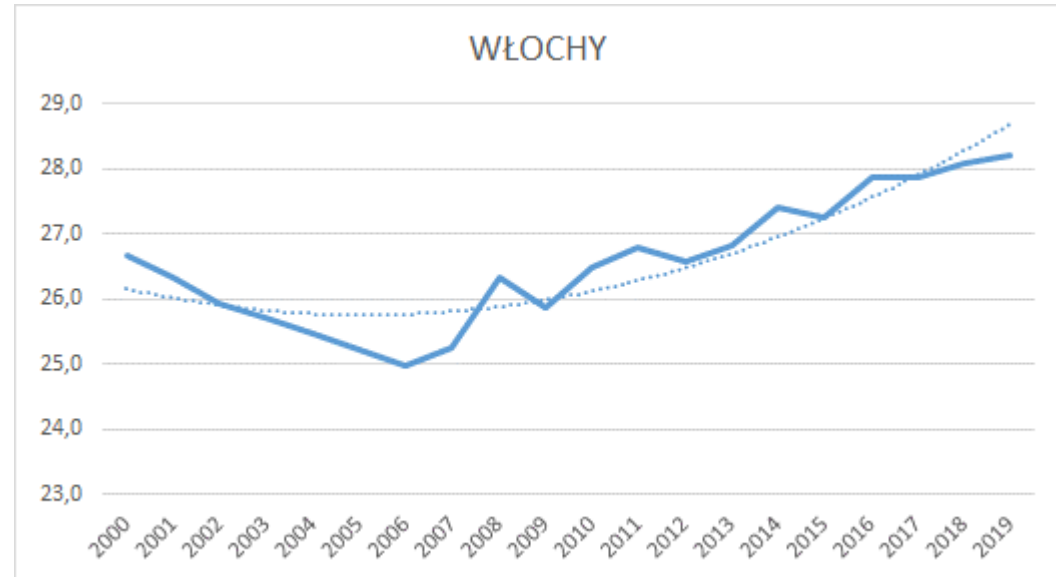
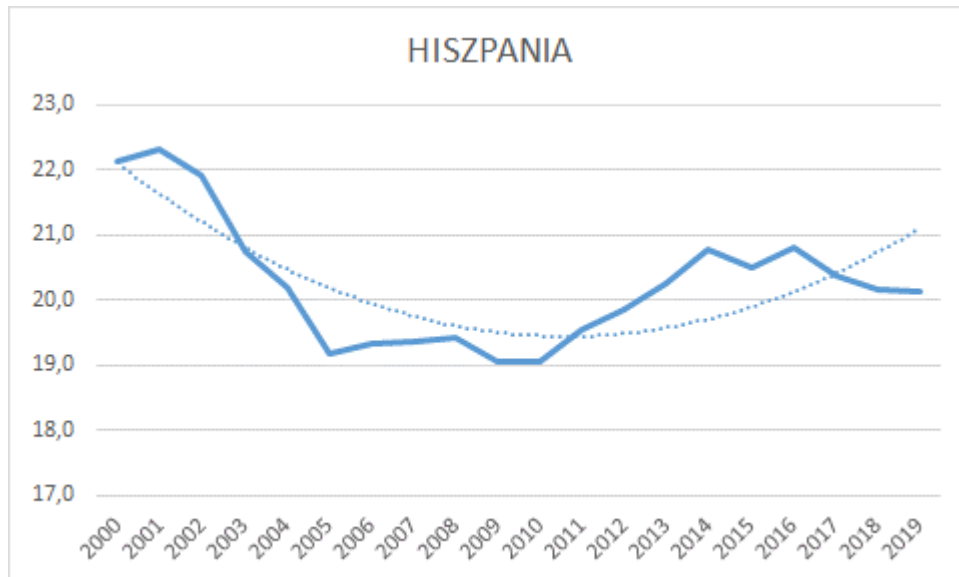
Konwergencja regionalna (NUTS3) – TYP 1

1. TYP: KONWERGENCJA REGIONALNA: Finlandia, Portugalia, Austria, Niemcy

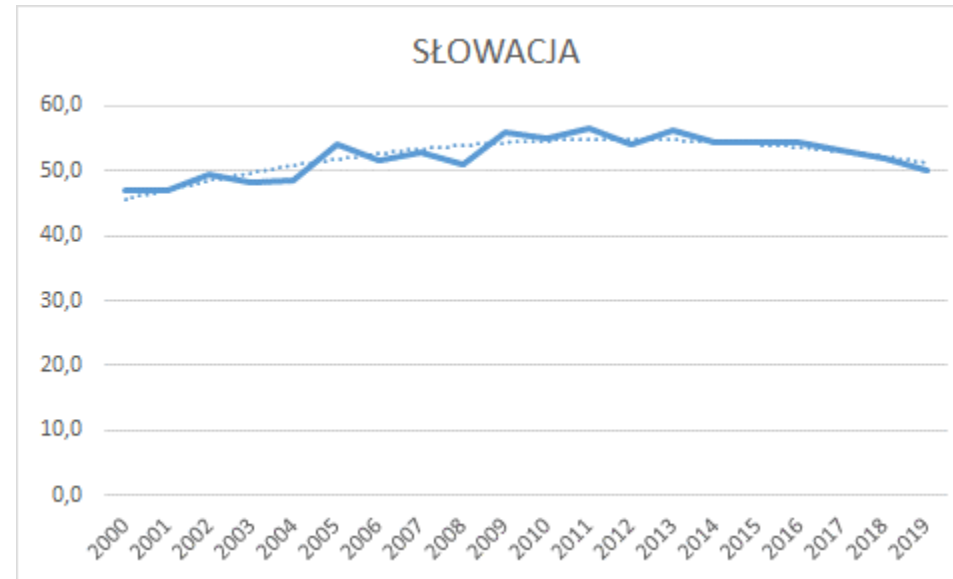
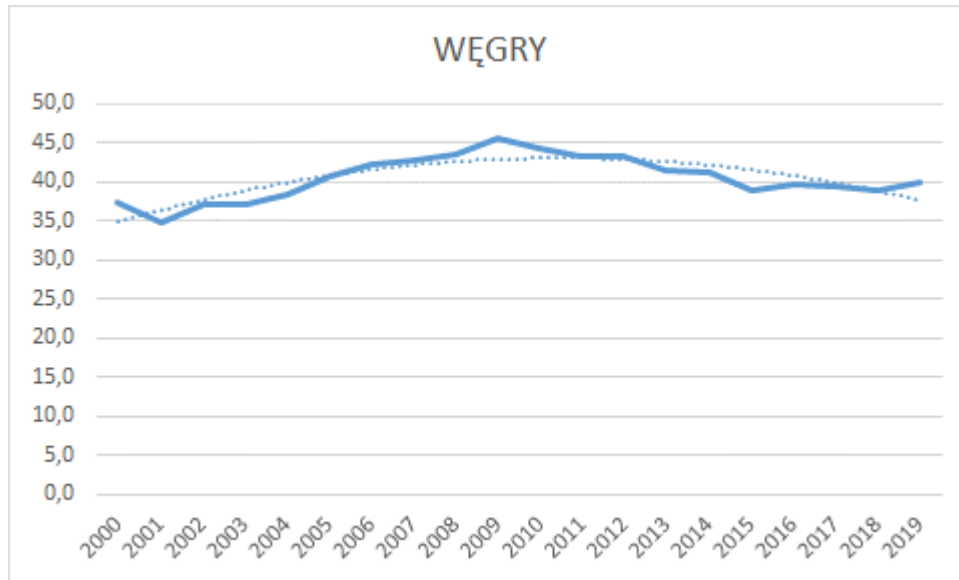
Od konwergencji do dywergencji (NUTS3) – TYP 2

2. TYP: OD KONWERGENCJI DO DYWERGENCJI: Estonia, Hiszpania, Belgia, Włochy

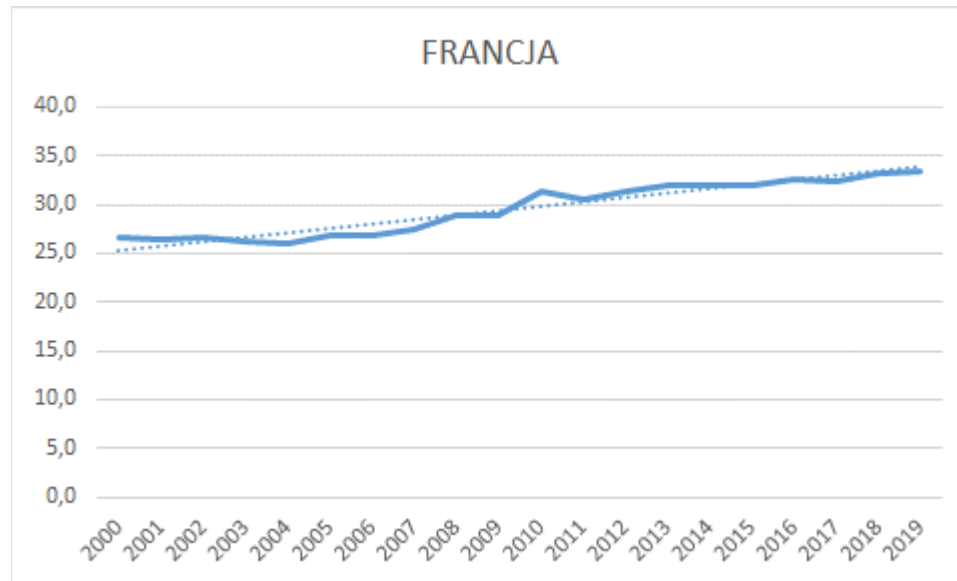
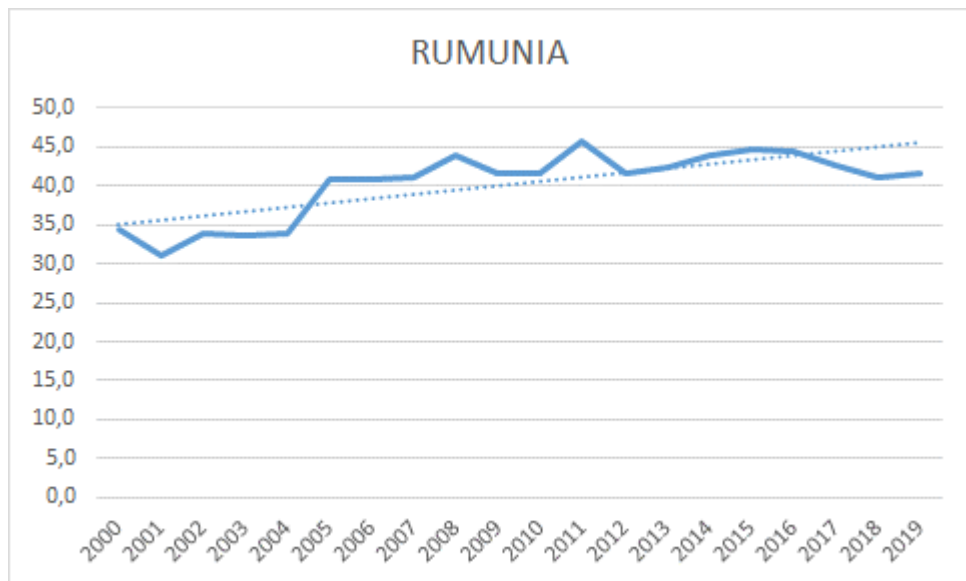
Od dywergencji do konwergencji (NUTS3) – TYP 3

3. TYP: OD DYWERGENCJI DO KONWERGENCJI: Węgry, Słowacja, Bułgaria, Czechy, Słowenia, Łotwa

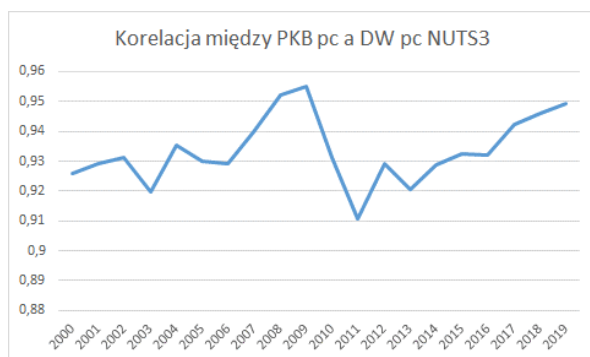
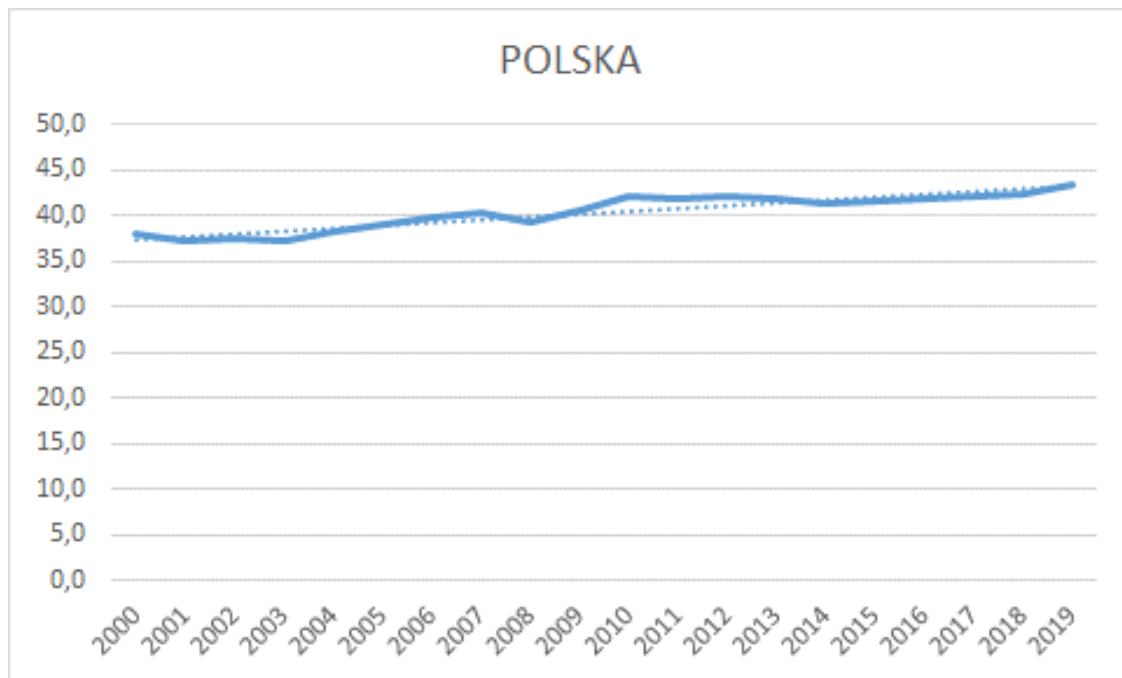
Dywergencja regionalna (NUTS3) – TYP 4

4. TYP: **DYWERGENCJA**: Litwa, Rumunia, Grecja, Francja, Polska

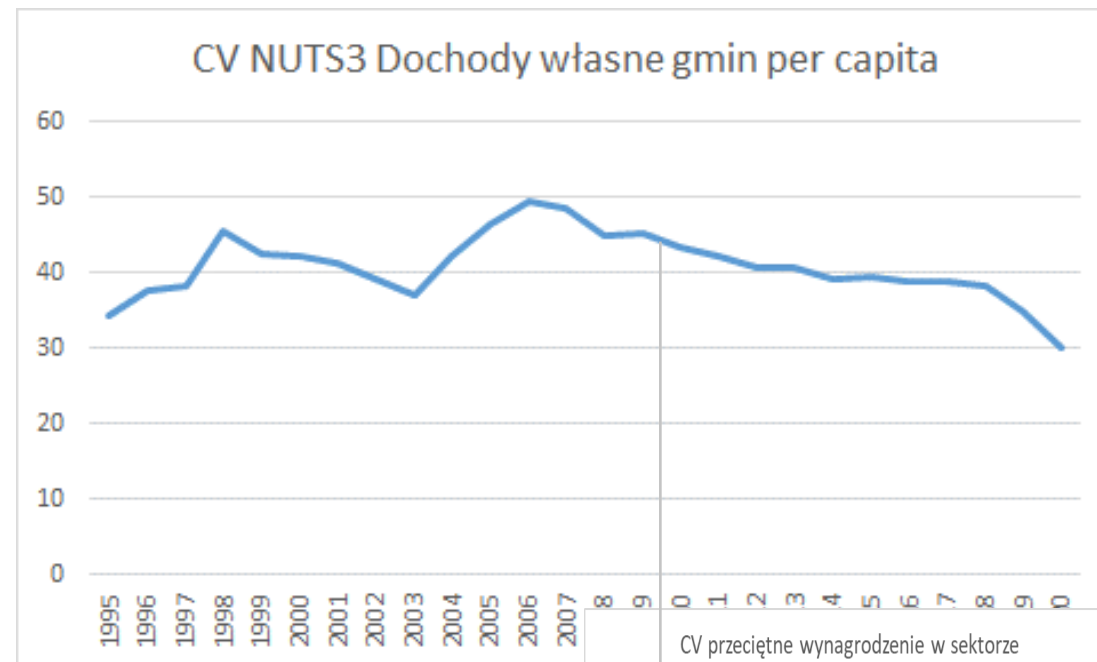
RÓŻNE WYMIARY KONWERGENCJI - POLSKA

CV PKB per capita (NUTS3)

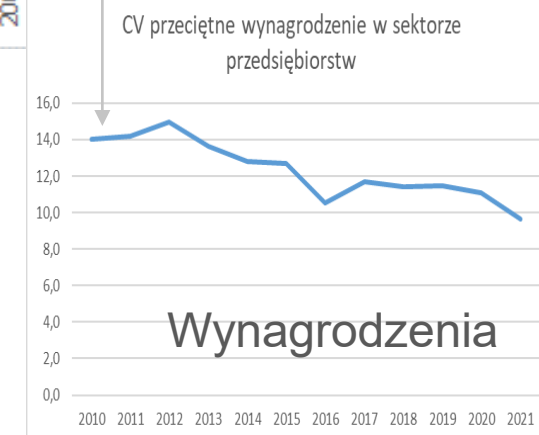

Silna korelacja między PKB pc na dochodami własnymi pc na poziomie NUTS3

CV dochody własne gmin per capita (NUTS3)

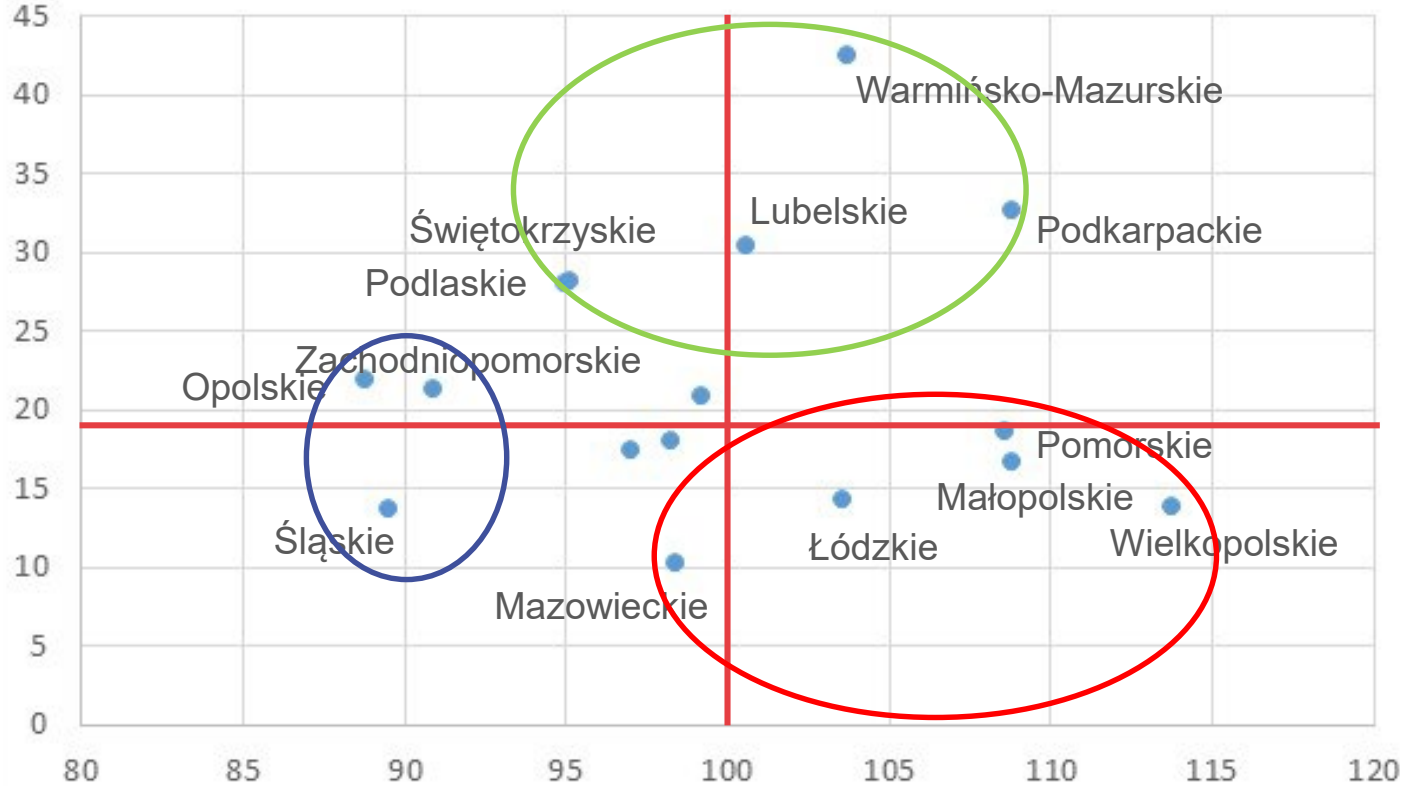

Konwergencja wynagrodzeń i dochodów gospodarstw domowych NUTS2

Nakłady Polityki Spójności a dynamika rozwoju województw w Polsce względem średniej

Dynamika PKB a Środki Polityki Spójności UE
2010-2019

Województwa metropolitalne

– mało środków, ale szybki rozwój

Ściana Wschodnia

– dużo środków, zróżnicowany rozwój

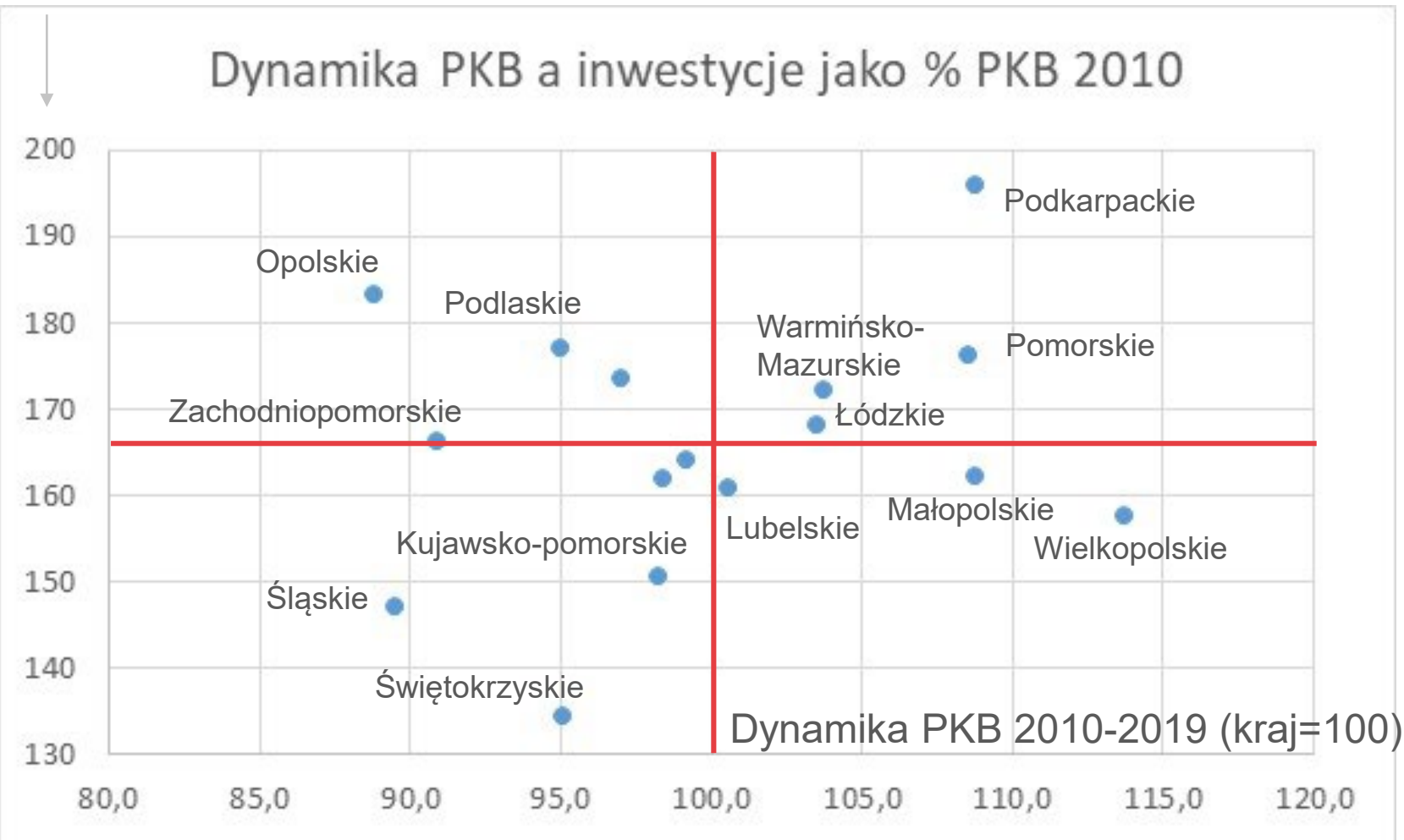
Restrukturyzacja przemysłu

– śląskie, opolskie, zachodniopomorskie

Inwestycje a dynamika rozwoju regionów w Polsce

Nakłady inwestycyjne (publiczne i prywatne) 2010-2019 jako % PKB 2010

Nakłady inwestycyjne nie były jedynym czynnikiem rozwoju

Podkarpackie – duże inwestycje i sukces

Śląskie – małe inwestycje i porażka

Wielkopolskie – sukces mimo przeciętnych inwestycji

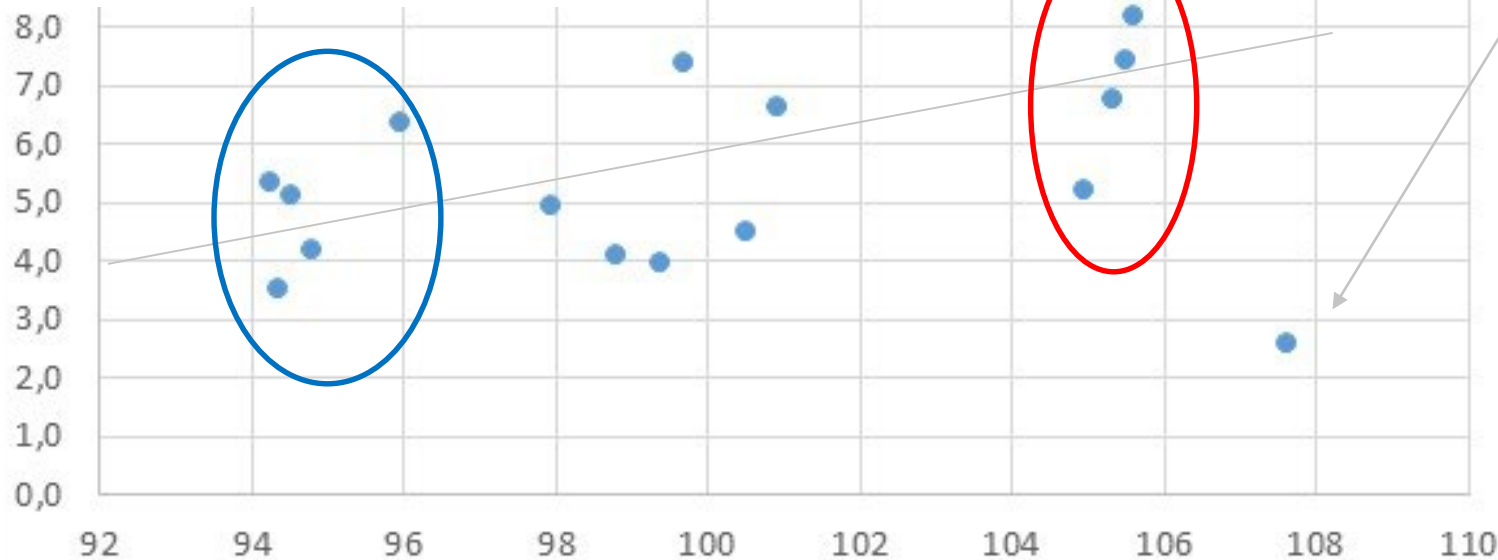
Opolskie – porażka mimo dużych inwestycji

Struktura nakładów Polityki Spójności – podstawowa infrastruktura – efekt popytowy?

Dynamika PKB 2010-2015 a nakłady Polityki
Spójności na podstawową infrastrukturę jako %
PKB

Nakłady polityki spójności
na infrastrukturę % PKB

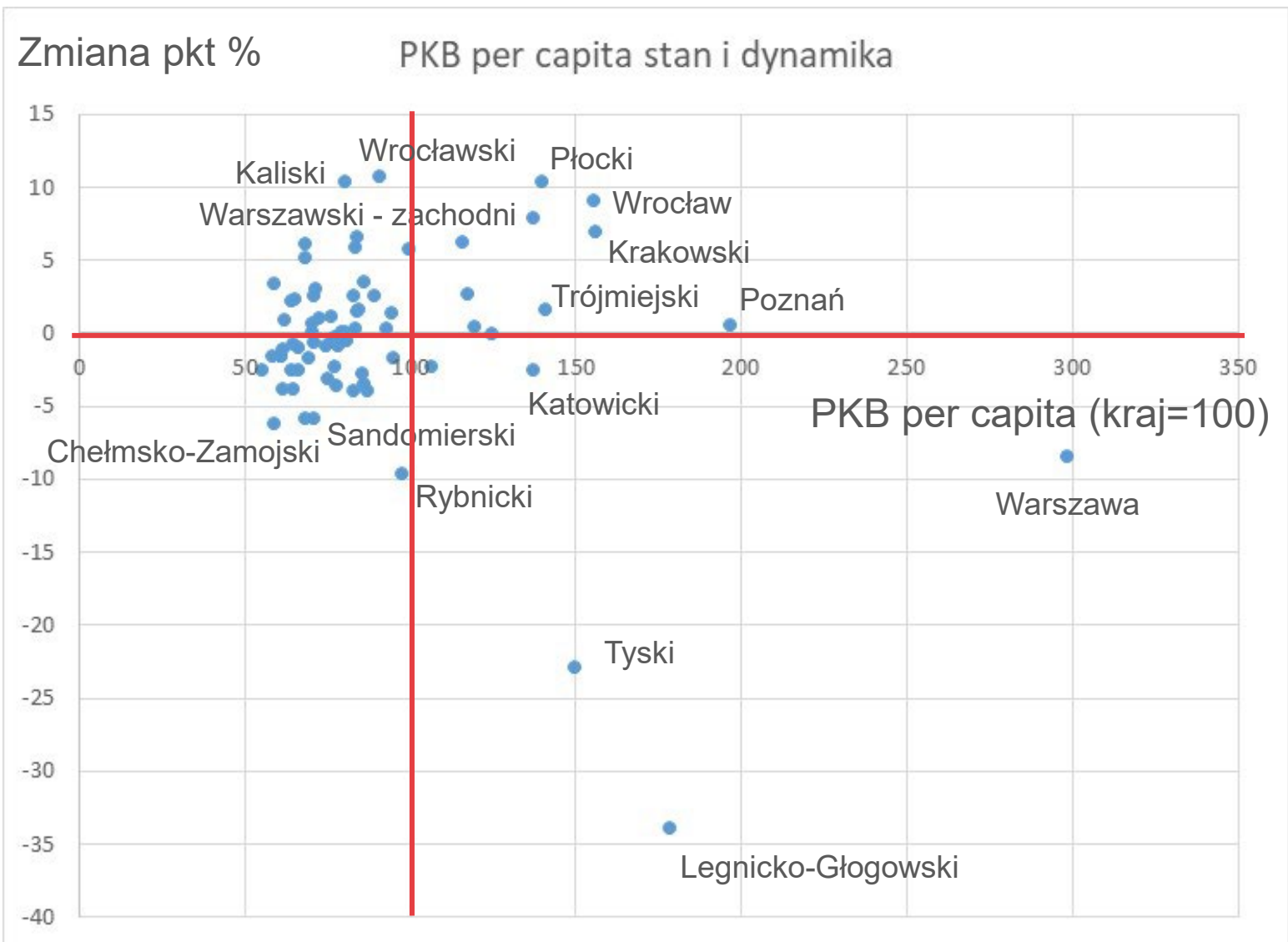
Wielkopolskie – przypadek
odstający

I GRUPA: Pomorskie,
Podkarpackie, Małopolskie,
Warmińsko-Mazurskie

III GRUPA: Opolskie, Podlaskie,
Śląskie, Zachodniopomorskie,
Świętokrzyskie

Dynamika PKB 2010-2015 (kraj=100)

Dynamika PKB w NUTS3 2010-2015 – okres największego napływu środków Polityki Spójności

Brak korelacji między dynamiką rozwoju a nakładami polityki spójności na poziomie podregionów

Zróżnicowana koniunktura
podregionów surowcowo-energetycznych
oraz przemysłowych

Rozwój obszarów metropolitalnych
dużych miast

Peryferyzacja części regionów
słabiej rozwiniętych, ale część poprawia
swoją pozycję

1. ZRÓŻNICOWANE TRAJEKTORIE ZRÓŻNICOWAŃ REGIONALNYCH W KRAJACH EUROPEJSKICH PRZY STOSUNKOWO DUŻEJ PETRYFIKACJI ISTNIEJĄCYCH ZRÓŻNICOWAŃ
2. POLSKA - RÓŻNE WYMIARY ZMIANY ZRÓŻNICOWAŃ REGIONALNYCH – KAPITAŁ (PKB) / PRACA (DOCHODY, PŁACE)
3. ZRÓŻNICOWANE CZYNNIKI ROZWOJU – KOMBINACJA ZEWNĘTRZNYCH I WEWNĘTRZNYCH (?) - INWESTYCJE (NAWET PRYWATNE) NIE WYJAŚNIAJĄ DYNAMIKI ROZWOJU NA POZIOMIE REGIONALNYM
4. TRUDNOŚĆ POMIARU WPŁYWU INTERWENCJI POLITYKI SPÓJNOŚCI
 - efekty zróżnicowane w czasie: popytowe/podażowe
 - wpływ innych interwencji publicznych, w tym Wspólnej Polityki Rolnej

EUROREG

CENTRUM EUROPEJSKICH
STUDIÓW REGIONALNYCH I LOKALNYCH
UNIWERSYTET WARSZAWSKI

Dziękuję za uwagę!

E-mail: m.smetkowski@uw.edu.pl